

Bella Roel – J.J. Cremer

Geschreven in juli 1870 en uitgegeven ten behoeve van het Rode kruis. Handschrift gedateerd 1 juni-6 juli 1870. Fol. 2-24: eerste versie. Fol. 26-61: tweede versie. De eerste versie is gedateerd 1 juni-6 juli 1870, de tweede 1870. Koninklijke bibliotheek. 61 fol.

1e druk: Bella Roel. Overbetuwsche vertelling. Amsterdam : G.L. Funke, 1871. 75 p. Met platen.

2e druk: Amsterdam : G.L. Funke, 1875.

3e druk in: Overbetuwsche novellen. Romantische werken, deel 12. Amsterdam : D. Noothoven Van Goor, 1881. p. 241-272.

4e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1881. 7^e druk. p. 224-253. Vijftigcents-editie, no. 18.

5e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1900. 9e druk. p. 224-253. Vijftigcents-editie, no. 18.

6e druk in: Overbetuwsche novellen. Leiden : A.W. Sijthoff, ca. 1905. 10e druk. p. 224-253. Bibliotheek van Nederlandsche schrijvers.

7e druk in: Leidsche herdrukken. Leiden : A. W. Sijthoff, 1905-1908. no. 4 - Grietje op 't Heuningsarf - Bella Roel.

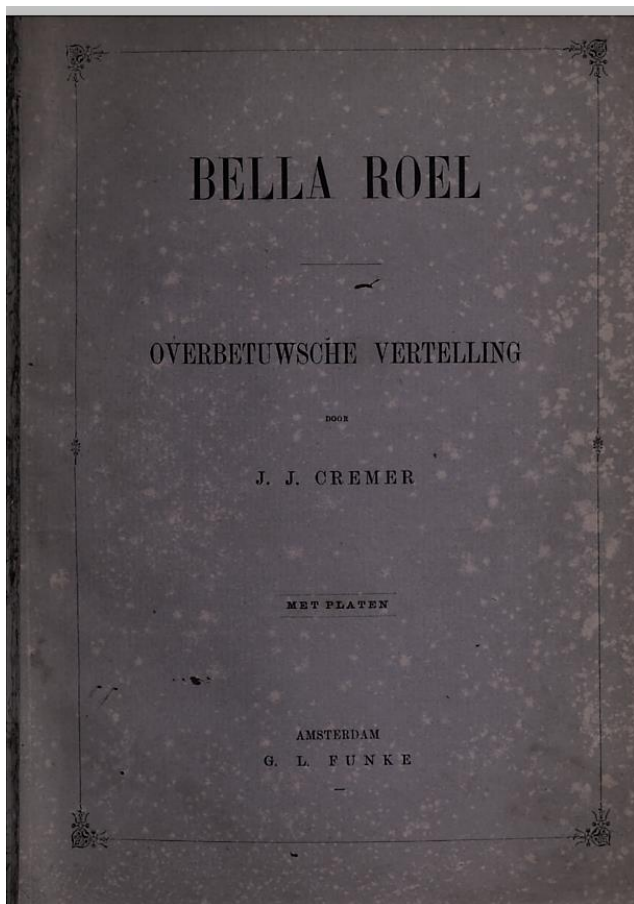
8e druk in: Grietje op 't Heuningsarf, enz. elf novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1909]. p. 35-63. Bibliotheek voor het Nederlandsche volk.

9e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriegende kriegske [...et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeversmij., ca. 1935. 12e druk. Romantische werken. p. 224-253.

10e druk in: Overbetuwsche novellen: 't kriegende kriegske [et al.]. Leiden: A.W. Sijthoff's uitgeverij n.v., [1940]. 13e druk. 365 p.

Vertaling:

Holländische Novellen : nach dem Niederländischen von W. Lange, Fr. Schnettler und A. Steinbach. Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, [1880]. 613 p. p. 283-328: Bella Roel.

Opdracht in Bella Roel aan zijn ouders:

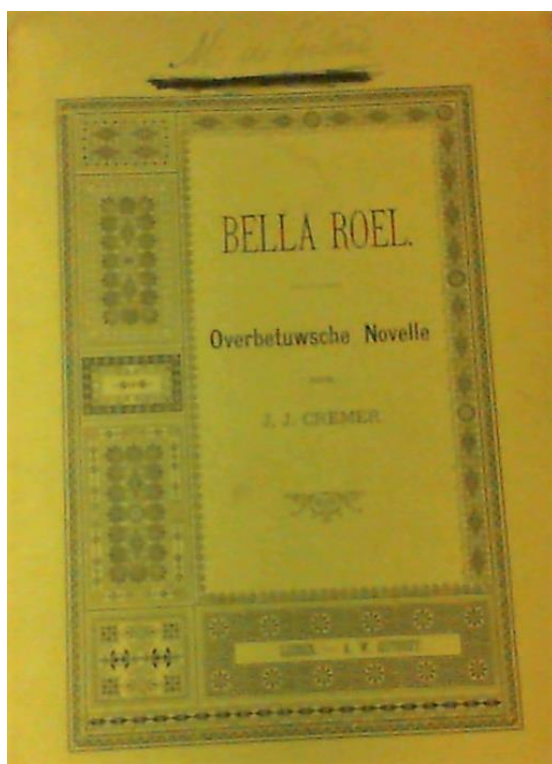
*Aan Zij. geliefde Ouders.
v. J. J. Cremer.*

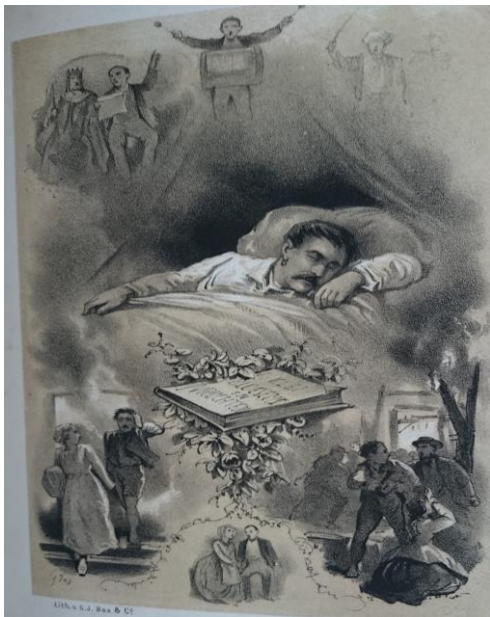
Nieuws van den dag, 14 oktober 1875:

Algemeen handelsblad, 17 oktober 1875:

Van Cremer's Overbetuwsche novelle: *Bella Roel*,
is bij den uitgever G. L. Funke alhier reeds een
tweede druk verschenen; wel een bewijs hoe gunstig
ook dit lieve verhaal door het publiek is ontvangen.

Nieuws van de dag, 16 september 1870:

De gevierde schrijver **Crémer** heeft een nieuwe Overbetuwsche vertelling vervaardigd, getiteld *Bella Roel*, welke hij ten voordeele van het *Roode Kruis* nog deze maand te 's Hage zal voordragen.

Apeldoornsche courant, 24 september 1870:

In een brief aan de redactie van het *Vaderland*, deelt de heer J. J. **Cremer** mede dat hij een paar dagen voor het uitbreken van den oorlog, de laatste hand aan een nieuwe Overbetuwsche vertelling heeft gelegd. Zij is getiteld »Bella Roel». »Die vertelling,» zoo schrijft de heer **Cremer**, »wenschte ik nog in deze maand — hier ter stede (’s Gravenhage) voor te dragen ten behoeve van die arme, ter slagting gevoerde nu lijdende krijgers, om de opbrengst te doen toekomen aan het hoofd-comité van het »Roode Kruis» te ’s Gravenhage.»

Leeuwarder courant, 13 oktober 1871:

Cremer, Bella Roel.

Dit nieuwe werk van den Heer J. J. CREMER zal binnen eenige weken Geïllustreerd en Gebonden in Prachtband verschijnen. Prijs f 6.50.
Voor de levering direct bij de uitgave beveelt zich aan

W. EEKHOFF,
Boekhandelaar te Leeuwarden.

Algemeen handelsblad 26 februari 1871:

De novellen van **Cremer** lijden doorgaans eenigermate aan het gebrek, waarvan Horatius ergens spreekt. Het bovenlijf is verrukkelijk, maar *desinit in piscem*; dit schoons loopt uit in een vischstaart. Hoe keurig en fijn was weder het tafereeltje, dat hij aanvankelijk ons gisteren te aanschouwen gaf. Alles natuur en werkelijkheid tot in de kleinste bijzonderheden, als zaten wij zelve in dien boerenwagen op den ringdijk, en zagen hetgeen de spreker ons verhaalt, onder onze oogen voorvallen. Zagen alles, tot op het oogenblik, waarop Bella hare levendige kijkers over de velden laat gaan en op die van boer Ros geen enkele zorgvuldige hand bespeurt. Dan gevoelen wij eensklaps dat de wagen het spoor verlaat; nu eens aan deze, dan weder aan de andere zijde gaan de wielen van den grond; eindelijk gaan wij met wagen en al de lucht in en verlaten de werkelijkheid geheel totdat wij plof! weder eensklaps op vasten bodem komen, maar dan ook tot ons leedwezen bemerken, dat de geschiedenis nit is.

vervolg:

dat de geschiedenis uit is.

Wij maken daarvan den schrijver geen verwijt, in zoover vermoedelijk de fout wordt veroorzaakt door de omstandigheden. De kunstig gelegde knoop moet op geleidelijke wijze worden ontward; daartoe echter is waarschijnlijk meer tijd noodig, dan eene enkele lezing kan innemen; de verhaler redt zich uit de moeielijkheid, door den knoop eenvoudig niet te ontwarren, maar hem door te hakken. De brand in de hoeve van Ros is hier de *Deus ex machina*, die alles weder in orde brengt.

Toch is dit jammer, want onze opmerking betreft slechts het allerlaatste gedeelte der novelle, — het overige is in alle opzichten keurig, — en in den aanhef zijn motieven, die eene volkomen geleidelijke oplossing mogelijk zouden maken. De hartstocht van „Zwarte Jan”, ten aanzien van Bella wordt even aangeduid en blijft verder geheel buiten spel en toch had juist die hartstocht een der middelen kunnen zijn, om licht in de duisternis te brengen, een geheel ander, veel natuurlijker

Vervolg:

De duisternis te brengen, een geheel ander, veel natuurlijker licht dan de rosse gloed van de brandende hoeve. Dan echter had de spreker tijd moeten hebben om ook „Zwarte Jan” en Lena op te nemen onder de figuren van zijn stuk, dat thans slechts twee hoofdpersonen heeft. Hij had ook hunne karakters moeten ontwikkelen en daartoe was geen tijd, of hij gunde zich dien niet. Vandaar dan ook echter, dat in de allerlaatste bladzijden van het verhaal alles even barok en vreemd is, als in de eerste alles natuurlijk en begrijpelijk. Van Lena weten wij nagenoeg niets en onverklaarbaar blijft dus hoe zij het tooneel op de kermis duldt als een lam. Dit maakt, dat het geheele tooneel er niet bij ons in wil, terwijl het even geloovig zou worden opgenomen als het overige, indien het, door nadere ontwikkeling van het karakter van Lena, even natuurlijk en begrijpelijk werd gemaakt. Iets meer vernemen wij van „Zwarte Jan”. Niet genoeg echter, lang niet genoeg, om illusie te behouden, wanneer wij dien boerenspotvogel plotseling zien optreden in de rol van dief en huisbreker.

Vervolg:

plotseling zien optreden in de rol van dief en huisbreker, wellicht van brandstichter. Want al levert Bellaas blik op het hooi van Ros, dat niet wordt binnengehaald en dus gevaar loopt van nat te worden geborgen, de aanwijzing van een motief, die aanwijzing is niet voldoende, om den hoorder voor te bereiden op de katastrofe van den brand en had Cremer „Zwarte Jan” als de oorzaak aangeduid, men zou hem in die rol even natuurlijk gevonden hebben, als in die van huisbreker; dat wil zeggen even onnatuurlijk, omdat de overgang tusschen het eerste karakter, waarin Jan ten tooneele verschijnt, en het laatste niet is verklaard. Met andere woorden, de laatste tooneelen zijn niet voldoende gemotiveerd en al hetgeen ons in den aanvang werkelijkheid toescheen wordt in de latere partijen fantasie. Wanneer desniettemin de spreker de kunst verstaat, om eene stampvolle zaal als aan zijne lippen te boeien tot het laatste toe, dan moet hij een niet gewoon talent van voordracht hebben. Daarover nu is dan ook slechts ééne stem en geen won-

vervolg:

voescheen wordt in de latere partijen fantasie.
 Wanneer desniettemin de spreker de kunst verstaat, om eene stampvolle zaal als aan zijne lippen te boeien *tot het laatste toe*, dan moet hij een niet gewoon talent van voordracht hebben. Daarover nu is dan ook slechts ééne stem en geen wonder, dat velen hunkeren naar de gelegenheid, om dit genot te smaken. Die **Cremer** nooit gehoord hebben, ontberen werkelijk veel en met groot genoegen zouden wij de tijding vernemen, dat de spreker dezen winter nogmaals de hoofdstad zal bezoeken. En ofschoon hij en velen zijner hoorders ongaarne de gezellige zaal van het Odeon voor eene andere zullen verwisselen, gelooven wij gerustelijk te kunnen voorspellen, dat ook een veel ruimer lokaal even goed gevuld zou zijn, als de zaal van het Odeon gisteren gevuld was, tot stikkens toe.

Leeuwarder courant, 15 oktober 1871:

ook binnen Leeuwarden de gevierde man blijft.
Bella Roel is weder zoo'n gewone Betuwsche novelle, niets meer en niets minder. Het is eene alledaagsche historie. Juist, maar wie schetst als Cremer zoo fijn de karakters, - wie weet als hij zoo belangwekkende hoofdfiguren te schilderen en tegelijkertijd de bijpersonen, de stoffering, zoo prachtig te doen uitkomen? En dan zijne voordragt! Men ziet, als ware het, de personen voor zich, die hij te voorschijn brengt, die hij door mimiek en stembuiging geheel veraanschouwelijkt. Men verbeeldt zich de kamperfoelie te zien strengelen, de Meibloesems te zien afvallen, den weligen natuurgroei voor zich te hebben. Men wordt door den spreker geheel weggesleept en bij zooveel humor, dien hij weet ten toon te spreiden, doet hij evenzeer de fijnste snaren van het menschelijk hart trillen en menigen traan opwellen.
 Als het ons veroorloofd ware ééne aanmerking te maken op de *Bella Roel*, het zou die zijn, dat in het eerste gedeelte eigenlijk wat te veel humor wordt ten beste gegeven, zoodat het publiek wel eenigzins overprikkeld, en dientengevolge door het meer ernstige van het tweede gedeelte niet zoo aangetrokken wordt als in den beginne het geval was. Voor den lezer der novelle zal dit minder zijn, maar een hoorder komt gewoonlijk met hoogere eischen voor den dag. Misschien echter ligt het aan ons en zijn wij ditmaal wat al te veel eischend geweest. In ieder geval echter neemt dit niets weg van hetgeen wij over den schoonen avond in het algemeen hebben gezegd, en blijven wij den heer **Cremer** danken voor het genot, dat hij ons met zooveel op nieuw heeft geschonken.

Nieuws van den dag 8 februari 1872:

BELLA ROEL
 DE NIEUWSTE BETUWSCHE NOVELLE
 VAN
J. J. CREMER,
 is in **prachtband** met platen, uitnemend
 geschikt tot cadeau, à **f 6,50** bij de meeste
 Boekhandelaren voorhanden gesteld door
 den Uitgever G. L. FUNKE te Amsterdam.
 Bij denzelfden Uitgever verscheen van
 den Heer J. J. **CREMER**, een goedkoope
 uitgave zijner volksvertelling (8386)
DE KOFFIEVROUW,
 Prijs **20** Cents.

Nieuws van den dag 3 december 1872:

De vrienden en vereerders van **Cremer** herinneren wij aan de keurige uitgave van zijn *Bella Roel* van den Heer G. L. Funke. **Cremer** is nog altijd onze gevierde novelist en een product van zijn pen, een cadeau waarvoor men verwachten mag een vriendelijke dankzegging te zullen terug ontvangen. De werken van **Cremer** behooren tot die, welke men gaarne compleet en in eigendom heeft om ze nu en dan ter hand te kunnen nemen, te lezen en te herlezen. De voortreffelijkheid zit 'm dikwijls in het plan der novelle, maar altijd in de details. Ook is 't overbekend, dat men **Cremer** aan iedereen veilig in handen kan geven.

Nieuws van den dag, 25 januari 1877:

Bij G. L. FUNKE, te Amsterdam, verschijnt eene Volksuitgave van
BELLA ROEL,
Overbetuwsche Vertelling
 VAN
J. J. CREMER.
 Prijs 50 Cent.
 In alle Boekwinkels voorhanden.

Nieuws van den dag, 12 november 1878:

Bij G. L. FUNKE, te Amsterdam, ver-
schijnt eene Volksuitgave van

BELLA ROEL,

Overbetuwsche Vertelling

V A N

J. J. CREMER.

Prijs 50 Cent.

In alle Boekwinkels verkrijgbaar.

Laatst bijgewerkt: 15 januari 2019.

www.jacobcremer.nl